पूर्वाग्नेऽनिलखातनं यममुखे खातं शिवे कारयेत्
शीर्षे पश्चिमगे च वह्निखननं सौम्ये खनेन्नैर्ऋते
दक्षिणकोणे पूर्वविभागे पूजनपूर्वं शिला समर्प्या।
स्थाप्या शेषशिला दक्षिणतः स्तम्भाः समर्प्या विधानेन ॥"*॥

ब्रह्मशम्भुर्यथा।
"सूत्रं भित्तिशिलान्यासं स्तम्भस्यारोपणं तथा।
पूर्वदक्षिणोर्मध्ये कुर्यादित्याह काश्यपः ॥"
नारदः।
"नभस्यादिषु मासेषु त्रिषु त्रिषु यथाक्रमम्।
पूर्वादिदिक्शिरोवामपार्श्वाशायां प्रदक्षिणम् ॥"

वास्तुशास्त्रेऽपुक्तम्।
"वास्तोः शिरसि पुच्छे च वामकुक्षौ च पृष्ठतः।
आयुष्कामः खनेत्तैव दक्षकुक्षौ खनिः शुभा ॥
भित्तेर्मूलं स्थापनीयं जलान्ते
पाषाणे वा हेमरत्नैः सगर्भम्।
शीर्षे गुर्वी लेपहीनाधिका वा
सन्धिश्रेणिः पादहीनार्थहान्यैः ॥
भवनपुरसुराणां सूत्रणे पूर्वमुक्तः
कथित इह पृथिव्याः शोधनेऽपि द्वितीयः।
तदनु मुखनिवेशे स्तम्भसंरोपणे स्याद्
भवनवसनकाले पञ्चधा वास्तुयज्ञः ॥*॥
वृक्षा दुग्धसकण्टाश्च फलिनस्त्याज्या गृहाद् दूरतः
शस्ते चम्पकपाटले च कदली जाती तथा केतकी।
यामादूर्ध्वमशेषवृक्षसुरजा च्छाया न शस्ता गृहे
पार्श्वे कस्य हरेरवीशपुरतो जैनानुचण्डाः क्वचित् ॥
स दुग्धवृक्षा द्रविणस्य नाशं
कुर्वन्ति ते कण्टकिनोऽरिभीतिम्।
प्रजाविनाशं फलिनः समीपे
गृहस्य वर्ज्याः कलधौतपुष्पाः ॥
दुष्टो भूतसमाश्रितोऽपि विटपी नोच्छिद्यते शक्तितः
तद्विल्वीच्च शमीमशोकवकुलौ पुन्नाग-सच्चम्पकौ।
द्राक्षापुष्पकमण्डपञ्च तिलकान् कृष्णां वपेद्दाड़िमीं
सौम्यादेः शुभदौ कपीतनवटावौदुम्बराश्वत्थकौ ॥
उत्सङ्गनामाभिमुखः प्रवेशः
स्यात् पृष्ठभङ्गो भवनस्य पृष्ठात्।
विनाशहेतुः कथितोऽपसव्यः
सृष्ट्या प्रशस्तो भवनेऽखिलेऽसौ ॥
प्रावेशः प्रतिकायको वरुणदिग्वक्त्रो भवेत् सृष्टितो
वामावर्त्त उदाहृतो यममुखेऽसौ हीनबाहुर्बुधैः।
उत्सङ्गो नरवाहनाभिवदनः सृष्ट्या यथा निर्मितः
प्राग्वक्त्रोऽपि च पूर्णबाहुरुदितो गेहे चतुर्द्वा पुरे ॥*॥
हस्तः पर्वाष्टयुक्तो मुनिवररचितः पर्व चैकं त्रिमात्रं
मात्रा षष्ठां यवानामुदरमिलिता निस्वचामुत्तमानाम्।
पुष्पैश्चत्वारि पूर्वं तदनु च विभजेदङ्गुलैः पर्वपुष्पैः
निग्रन्थी रक्तकाष्ठो मधुमय उदितः खादिरो वंशधात्वोः ॥
ज्येष्ठोऽष्टाभिर्यवोदरैस्तु मुनिभिर्मध्यस्तु षट् कन्यसो
माप्यं चोत्तमकेन ग्रामनगरं क्रोशादिकं योजनम्।
प्रासादप्रतिमे नृपस्य भवनं मध्येन हर्म्यादिकं
यानं षड्यवसम्भवेन शयनं कृत्वासनास्वादिकम् ॥*॥
रुद्रो वायुर्विश्वकर्मा हुताशो
ब्रह्मा कालस्तोयपः सोमविष्णुः।
पुष्पे देवा मूलतोऽस्मिंश्च मध्यात्
पञ्चाष्टान्यं ह्यग्निवेदैर्विभज्यम् ॥
ईशो मारुतविश्ववह्निविधयः सूर्यश्च रुद्रो यमो
वैरूपो वसवोऽष्ट दन्तिवरुणौ षड्वक्त्र इच्छा क्रिया;
ज्ञानं वित्तपतिर्निशाकरजयौ श्रीवासुदेवो हली
कामो विष्णुरितिक्रमेण मरुतो हस्ते त्रयोविंशतिः ॥*॥
उच्चाटनं रोगभयञ्च दुःखं
रङ्गे भयं पीड़नकं प्रजायाः।
मृत्युर्विनाशोऽपि धनक्षयः स्यान्
मोहः क्रमाद्देवतपीड़नेन ॥*॥
हस्तो यत्नात् पुष्ययोरन्तराले
त्वष्टा धार्य्यो मन्दिरादौ निवेशे।
हस्तादूर्ध्वमौ यात्यकस्मात्तदासौ
कार्य्ये विघ्नं दुःखमाविष्करोति ॥
तालो द्वादशमात्रिकापरिमितस्तालद्वयं स्यात् करः
पादोनद्विकरोऽपि किष्कुरुदितश्चापश्चतुर्भिः करैः।
क्रोशो दण्डसहस्रयुग्ममुदितो द्वाभ्याञ्च गव्यूतिका
ताभ्यां योजनमेव भूमिरखिला कोटीशतं योजनैः ॥
सूत्राष्टकं दृष्टिनृहस्तमौञ्जं
कार्पासजं स्यादवलम्बसंज्ञम्।
काष्ठञ्च सृष्टाख्यमतोऽपि लेख्य-
मित्यष्ट सूत्राणि वदन्ति सन्तः ॥

इति वास्तुशास्त्रे राजवल्लभमण्डने मिश्रकालक्षणवर्णनं नाम १ अध्यायः ॥ * ॥

"संग्रामेऽन्धकरुद्रयोस्तु पतितः स्वेदो महेशात् क्षितौ
तस्माद्भूतमभूच्च भीतिजननं द्यावापृथिव्यां महत्।
तद्देवै रभसा विगृह्य निहितं भूमावधोवक्त्रकं
देवानां रसनाच्च वास्तुपुरुषस्तेनैव पुष्टो बुधैः ॥
प्रासादे भवने तड़ागखनने कूपे च वापीवने
जीर्णोद्धारपुरे च यागभवने प्रारम्भनिर्वर्त्तने।
वास्तोः पूजनकं सुखाय कथितं पूजां विना हानये
पादौ रक्षसि कं शिवेऽङ्घ्रिकरयोः सन्धी च कोणद्वये ॥
चेत्राकृतिर्वास्तुरिहार्चनीय-
स्त्वेकांशतोभागसहस्रयुक्तः।
साधारणोऽष्टाष्टपदोऽपि तेषु
चैकाधिकाशीतिपदस्तथैव ॥*॥
ग्रामे भूपतिमन्दिरे च नगरे पूज्यश्चतुःषष्टिकै-
रेकाशीतिपदैः समस्तभवने जीर्णे नवाब्धांशकैः।
प्रासादेऽथ शतांशकेषु सकले पूज्यस्तथा मण्डने
कूपे षण्णवचन्द्रभागसहिते १८६ वापीतड़ागे वने ॥
ईशो मूर्द्ध्नि समाश्रितः श्रवणयोः पर्जन्यनामा दिति-
रापस्तस्य गले तदंशयुगले प्रोक्तो जयश्चादितिः।
उक्तावर्य्यमभूधरौ स्तनयुगे स्यादापवत्सौ हृदि
पञ्चेन्द्रादिसुराश्च दक्षिणभुजे वामे च नागादयः ॥
सावित्रः सविता च दक्षिणकरे वामे द्वयं रुद्रतो
मृत्युर्मैत्रगणस्तथोरुविषये स्यान्नाभिपृष्ठे विधिः
मेढ्रे शत्रुजयौ च जानुयुगले तौ वह्निरोगौ स्मृतौ
पूषो नन्दिगणाश्च सप्त विबुधाः कल्पाः पदोः पैतृकः ॥*॥
ईशस्तु पर्जन्यजयेन्द्रसूर्य्याः
शत्रौ भृशाकाशक एव पूर्व्वे।
वह्निश्च पूषा वितथाभिधानो
गृहक्षतः प्रेतपतिः क्रमेण ॥
गन्धर्वभृङ्गौ मृगपितृसंज्ञौ
द्वारस्थसुग्रीवकपुष्पदन्ताः।
जलाधिनाथोऽप्यसुरश्च शोषः
स पापयक्ष्मापि च रोगनागौ ॥
मुख्यश्च भल्लाटकुबेरशैला-
स्तथैव बाह्ये दितितोऽदितिश्च।
द्वात्रिंशदेवं क्रमतोऽर्चनीया-
स्त्रयोदशैव त्रिदशाश्च मध्ये ॥
प्रागर्य्यमा दक्षिणतो विवस्वान्
मैत्रोऽपरे सौम्यदिशाविभागे।
पृथ्वीधरोऽसावथ मध्यतोऽपि
ब्रह्मार्चनीयः सकलेषु मध्ये ॥
आपापवत्सौ शिवकोणमध्ये
सावित्रकोऽग्नौ सविता तथैव।
कोणे महेन्द्रेन्द्रजयौ तृतीये
रुद्रोऽनिलेऽन्योऽपि च रुद्रदासः ॥